

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

”Slutbetänkande Unga som varken arbetar eller studerar – statistik, stöd och samverkan, SOU 2013:74”

Nationella Nätverket för Samordningsförbunds (NNS) kommentar

NNS ställer sig positiv till de förslag som presenteras i utredningen. Särskilt positiv ställer sig NNS till förslaget om tillsättning av en nationell samordnare. En nationell samordnare kan bidra till att öka tydligheten och förutsättningarna för samordningsförbundens arbete i allmänhet och kring målgruppen i synnerhet.

NNS välkomnar en nationell utvärdering av samordningsförbundens arbete kring målgruppen.

NNS anser att förslaget om extra statliga medel till samordningsförbunden är ett viktigt tillskott för befintligt och kommande utvecklingsarbete kring målgruppen.

Synpunkter

NNS erfarenheter av samordningsförbundens insatser när det gäller unga som inte arbetar eller studerar är att:

- ✓ unga som saknas i statistiken behöver uppmärksammas i större omfattning
- ✓ uppsökande verksamhet är en framgångsfaktor för att stötta unga som inte finns i statistiken
- ✓ individuella insatser ger långsiktiga resultat
- ✓ unga vet ofta själva vad de behöver för att komma vidare mot arbete eller studier

Områden som också uppmärksammas i utredningen.

På organisatorisk nivå visar NNS erfarenheter på att:

- ✓ myndigheter och organisationer med uppdrag att samverka behöver stödjas av en samordnare
- ✓ de ungas försörjning styr vilken insats de kan få tillgång till, ett systemhinder som begränsar möjligheter till återgång i studier eller arbete

Lokala strukturer för samverkan behöver organiseras, underhållas och utvecklas. Detta säkerställs exempelvis genom att en eller flera personer

får ett uppdrag om att ansvara för detta. Samordningsförbunden kan finansiera en sådan funktion.

Lokala överenskommelser och avtal kan vara ett sätt att öka möjligheterna för den enskilde att få delta i aktivitet, oberoende av försörjning.

Fördelningen av statliga samverkansmedel till samordningsförbund inom ramarna för anslaget sker i dag utifrån en odefinierad princip. NNS menar att det är betydelsefullt att tilldelningen av de föreslagna 60Mkr årligen som extra statligt tillskott till samordningsförbunden sker utifrån en definierad fördelningsprincip. Denna skulle exempelvis kunna baseras på antal individer i målgruppen per kommun. En definierad fördelningsprincip minskar risken för en ojämn fördelning av resurser nationellt. NNS erbjuder sig att delta i utveckling av en ny fördelningsprincip angående dessa resurser och även i andra sammanhang.

Föreningen NNS, Nationella Nätverket för Samordningsförbund

för styrelsen
Kurt Kvarnström
Ordförande

Bilaga; Utredningens förslag

Inför indikatorn ”Unga som varken arbetar eller studerar”.

Ungdomars svårigheter på arbetsmarknaden beskrivs vanligtvis utifrån indikatorn arbetslöshet. Ungdomars situation på arbetsmarknaden har emellertid förändrats, vilket motiverar ett utvecklat statistiskt underlag. Baserat på arbetskraftsundersökningarna föreslår utredningen att SCB¹ ges i uppdrag att publicera en årlig indikator för att beräkna antalet unga som varken arbetar eller studerar.

Genomför fördjupade analyser av ungdomars övergång mellan skola och arbetsliv. Det saknas tillräcklig kunskap om hur etableringsprocessen förändrats över tid för olika grupper. Ungdomsstyrelsen föreslås ges uppdraget att vart tredje år redovisa utvecklingen av ungdomars övergång mellan skola och arbetsliv. Särskilt fokus ska läggas på de grupper som har särskilt stora problem vid etablering på arbetsmarknaden.

Komplettera gymnasieuppföljningarna.

Ungdomsstyrelsen och SCB föreslås få i uppdrag att komplettera de regelbundna uppföljningar som görs efter gymnasieutbildningens slut med uppföljningar om individer som saknar eller avbryter gymnasieutbildning.

Analysera Arbetsförmedlingens stöd till ungdomar som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Statskontoret föreslås ges uppdraget att genomföra en analys av Arbetsförmedlingens insatser. Syftet ska vara att bedöma hur väl insatserna motsvarar målgruppens behov och förväntningar. Fler unga än i dag bör enligt utredningens uppfattning vara i kontakt med Arbetsförmedlingen.

Främja kunskapsbaserade insatser.

Det saknas kunskap om hur kommunernas arbetsmarknadsinsatser påverkar ungas etablering på arbetsmarknaden. Utredningen föreslår att förutsättningarna för god kvalitet i de kommunala arbetsmarknadsinsatserna till unga ska öka genom kunskap om vilka insatser som är verkningsfulla. Socialstyrelsen föreslås ges i uppdrag att utveckla Kunskapsguiden samt att undersöka möjligheten att genomföra en studie av unga som deltagit i arbetsmarknadsrelaterade insatser. Syftet är att öka kunskapen om vilka insatser som är verksamma för att hjälpa individerna till självförsörjning. Därutöver föreslår utredningen en finansiell satsning om 25 miljoner kronor årligen 2015-2017 inom ramen för *Överenskommelsen om evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten*.

Satsa på unga inom samordningsförbund (FINSAM).

Samverkansarbetet kring målgruppen kan utvecklas. Centrala aktörer som Arbetsförmedling, kommun och Försäkringskassa kan förbättra arbetet för att de ungdomar som har störst behov ska få bättre stöd. Utredningen bedömer att samordningsförbundens verksamhet är en etablerad struktur

¹ Statistiska centralbyrån

som kan utvecklas och utvidgas för att skapa bättre förutsättningar för en effektiv samverkan kring unga. Utredningen föreslår att ungdomar som varken arbetar eller studerar ska uppmärksammas inom samordningsförbunden genom att särskilda resurser för ändamålet tillförs. Staten föreslås öka sin andel av finansieringen med 60 miljoner kronor per år under åren 2015-2017.

Förtydligande av möjligheten att samordna insatser till unga under 20 år utanför gymnasieskolan.

Utbildningssektorns roll inom samordningsförbunden bör förtydligas. I dag sker kommunens medverkan vanligen inom ramen för socialtjänstens verksamhet. Utredningen anser att förtydligandet bör kopplas till utredningens förslag om det kommunala aktivitetsansvaret som lämnades i delbetänkandet.² Utredningen föreslår att skollagen förtydligas så att en kommun inom ramen för sitt aktivitetsansvar för ungdomar under 20 år utanför gymnasieskolan kan träffa överenskommelser med landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att samverka i syfte att uppnå effektivare användning av tillgängliga resurser.

Arbetsförmedlingens ska prioritera samverkan kring unga.

Utredningen anser det vara av särskilt stor vikt att Arbetsförmedlingen utvecklar samverkan med andra aktörer kring unga som står särskilt långt ifrån arbetsmarknaden och behöver samordnade insatser. Utredningen föreslår att Arbetsförmedlingen uppmärksammar denna grupp inom arbetet i samordningsförbund. Arbetsförmedlingen föreslås också utveckla stödet till ungdomar som på grund av särskilda skäl står långt ifrån arbetsmarknaden och är i behov av samordnade insatser. Samverkan bör utvecklas inom ramen för samordningsförbundens verksamhet, menar utredningen.

Tillsätt en nationell samordnare för att främja samverkan kring unga.

Den variation av krav som finns på lokala och statliga myndigheter att samverka kring målgruppen unga motiverar en nationell samordnare, menar utredningen. Det behövs en aktör som främjar att fler unga med sammansatta behov får ett samordnat stöd. Utredningen föreslår att en nationell samordnare, med uppdrag att stimulera och stödja samordningsförbundens insatser till unga, tillsätts under åren 2015-2017.

Rätt till utbildning för unga som efter avslutad utbildning inte hör till gymnasieskolans målgrupp.

En felaktig placering i särskolan får stora konsekvenser för en ung människas möjlighet till etablering på arbetsmarknaden. Trots flera ändringar i lagstiftningen under senare år, finns det barn och unga som är felaktigt placerade i särskola. De ungdomar som fullföljer utbildningen i gymnasiesärskolan trots att de inte tillhör den egentliga målgruppen, har ingen rätt till utbildning på gymnasienivå. Utredningen föreslår att det ska införas en rätt till gymnasial vuxenutbildning för elever som efter avslutad

² SOU 2013:13 Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligt ansvar för stat och kommun

utbildning i gymnasiesärskolan konstaterats inte tillhöra gymnasiesärskolans målgrupp.

Anmälning- och omprövningsskyldighet ska gälla alla elever i särskolan.

Från den 1 juli 2013 infördes en förstärkt skyldighet att anmäla och ompröva särskoleplaceringar när det finns skäl att tro att en elev inte längre hör till grundsärskolans eller gymnasiesärskolans personkrets. De nya bestämmelserna ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2013. Utredningen föreslår att även de elever som påbörjat sin utbildning före den 30 juni, av rättssäkerhetsskäl, ska omfattas av de nya reglerna.